

**FRIDRIHA CANDERA
MEMORIĀLAIS MUZEJS**

Gandrīz divas trešdaļas Fridriha Candra (1887—1933) neilgā, bet spilgtā mūža ir pagājušas Rīgā. Šeit ir radušās viņa pirmās kosmisko lidojumu idejas un ir sākušies viņa pastāvīgie zinātniskie pētījumi. Rīgas zinātniskās, rūpnieciskās un vispārkulturālās tradīcijas labvēlīgi ietekmēja F. Candra talanta attīstību. Jau tēva, medicīnas doktora, Artura Candra ģimenē, Fridrihs agri mantojis cieņu un mīlestību pret zinātni. Arī mācības prasmīgu pedagoģu vadībā Rīgas pilsētas reālskolā (1898—1905) sekmēja viņa spēju un interešu attīstību. Īpaši nozīmīgi bija studiju gadi Rīgas Politehniskajā institūtā (1907—1914), kas tajā laikā bija progresīvs un liels inženier-tehniskās izglītības centrs.

Pirmais pasaules karš liek F. Canderam 1915. gadā atstāt Rīgu, viņš vairs nekad neatgriežas Latvijā. Viņa mūža atlikušā daļa ir saistīta ar Maskavu, kur F. Canders strādā pie starpplanētu lidojumu teorētisko un inženiertehnisko uzdevumu risināšanas un kļūst par vienu no raķešu būvniecības pamatlicējiem PSRS.

Mājā, kurā F. Canders dzīvoja no 1898. līdz 1913. gadam, tagad viņa piemiņu glabā 1987. gada septembrī atvērtais F. Candra memoriālais muzejs.

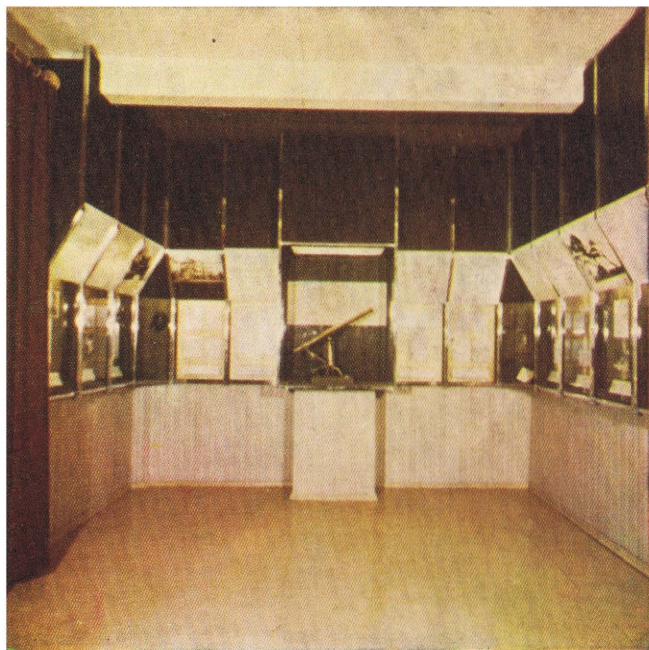
F. Candra idejas nav tikai spoža pasaules kosmonautikas vēstures lappuse — daudzas no tām joprojām ir aktuālas un īstenojas šodien, bet dažas vēl tikai gaida īstenošanu nākotnē.

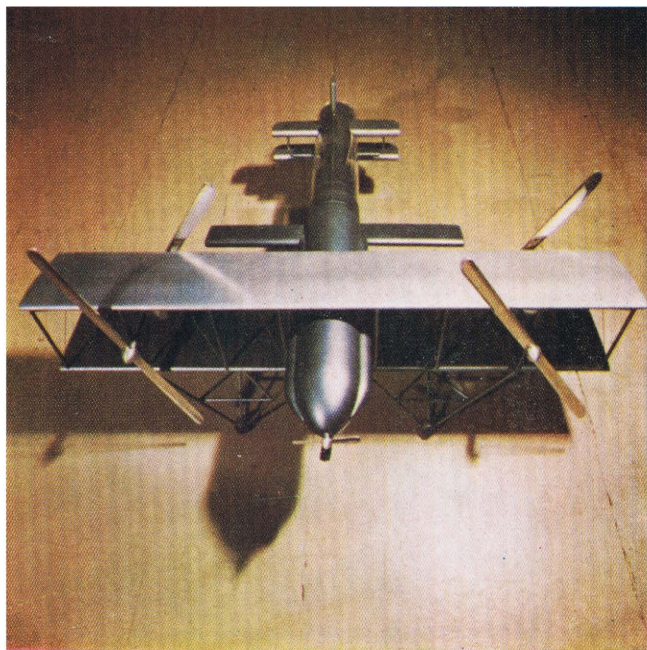
Почти две третьи части недолгой, но яркой жизни Фридриха Артуровича Цандера (1887—1933) прошли в Риге. Здесь в Риге возникли его первые идеи космических полетов и начались его самостоятельные научные исследования. Научные, промышленные и общекультурные традиции Риги оказали положительное влияние на развитие таланта Ф. Цандера. Уже в семье отца, доктора медицины, Артура Цандера, Фридрих рано унаследовал уважение и любовь к науке. Также учеба под руководством умелых педагогов в Рижском городском реальном училище (1898—1905) способствовало развитию его интересов и способностей. Особенно значительны были студенческие годы в Рижском Политехническом институте (1907—1914), который в то время был передовым и значительным центром инженерно-технического образования.

Первая Мировая война заставила Ф. Цандера в 1915 году покинуть Ригу, он больше никогда не возвращается в Латвию. Остальная часть его жизни связана с Москвой, где Ф. Цандер работает над решением теоретических и инженерно-технических задач межпланетных полетов и становится одним из основоположников ракетного строения в СССР.

В доме, где Ф. Цандер жил с 1898 до 1913 года, теперь его память хранит мемориальный музей Ф. Цандера, открытый в сентябре 1987 года.

Идеи Ф. Цандера — это не только блестящая страница истории мировой космонавтики. Многие из них остаются активными и реализуются сегодня, а некоторые еще ожидают воплощения в будущем.

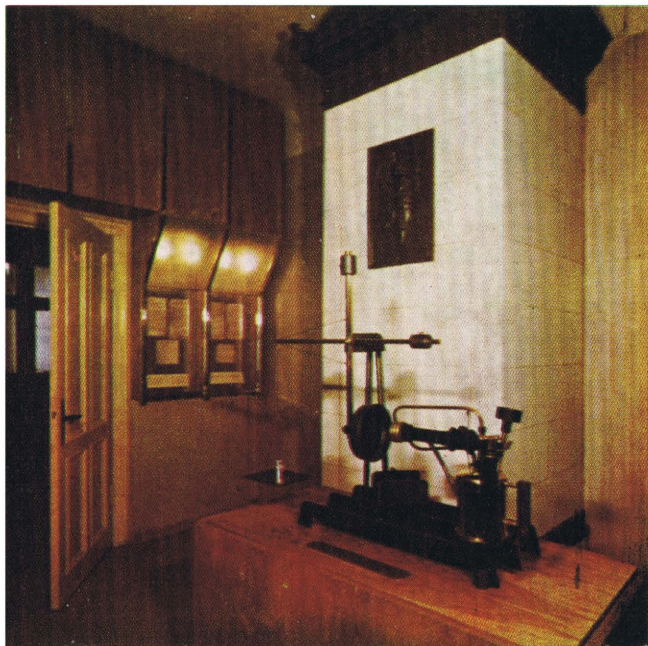

Almost two thirds of Fridrich Zander's (1887—1933) short, but brilliant life were spent in Riga. His first ideas of space flights appeared, and his independent scientific investigations started here. Scientific, cultural and industrial traditions of Riga favourably influenced the development of Zander's talent. Already from his father Arthur Zander, Doctor of Medicine, Friedrich early inherited the respect and love for science. His studies under the guidance of skilful teachers at Riga secondary technical school (1898—1905) sponsored the development of his abilities and interests. The years he spent in Riga Polytechnic (1907—1914), a large and progressive centre of engineering and technical education of that time, were particularly important.

World war I made Zander leave Riga in 1915, and he never returned to Latvia. The remaining part of his life is linked with Moscow where Zander investigated the theoretical and technical problems of interplanetary flights and became one of the founders of rocket building in the USSR.

Now in the house where F. Zander lived from 1898 till 1913 his memory is preserved by the memorial museum, opened in September of 1987. F. Zander's ideas are not only a brilliant in the history of space exploration — many of them remain relevant and are being put into practice today, but others are still waiting for their realization in future.

Fast zwei Drittel des unlangen, aber grellen Lebens Fridrichs Zanders (1887—1933) ist in Riga verfllossen. Seine ersten Ideen der Weltraumflüge sind entstanden und seine ersten selbständige wissenschaftlichen Forschungen sind hier in Riga angefangen. Rigaer wissenschaftliche, industrielle und allgemeine kulturelle Traditionen übten günstig auf die Entwicklung des Talentes Fr. Zanders aus. Fridrich hat früh schon in der Familie des Vaters, des Doktors der Medizien, Verehrung and Liebe auf die wissenschaft erbt. Auch Unterricht in Rigaer Realschule (1898—1905) begünstigte Entwicklung Seiner Fähigkeiten und Interessen. Studienjahre in Rigaer Polytechnischen Institut (1907—1914), das ein fortschrittliches und großes Zentrum der Ingenieurtechnischen He-rausbildung in jenes Zeit war, waren besonders wichtig.

Der erste Weltkrieg heißt Fr. Zanders im Jahre 1915 die Stadt Riga zu lassen, er kehrt niemals mehr in Lettland Zurück. Sein übriggebliebenes Leben ist mit Moskau verbunden, wo Fr. Zanders an der Lösung der theoretischen und ingeniertechnischen aufgaben der interplanetaren Weltraumflüge und wird ein von Begründern des Raketenbauwesens in der UdSSR.

In September 1987 enthüllte Gedankstätte Fr. Zanders benäht zu seinem Andenken jetzt im Gebäude, wo Fr. Zanders von 1898 bis 1913 lebte auf.

Ideen von Fr. Zander nicht nur glänzende Seite der Geschichte der Weltkosmonautik — viele von jenen sind noch immer aktuell und verwirklichen sich heute, doch manche rasten noch nur auf die Verwirklichung in die Zukunft.

**Fridriha Candra memoriālais muzejs Rīgā,
F. Candra ielā 1, tel. 614113
Atvērts ceturtdien, sestdien, svētdien
no plkst. 11.00 līdz 17.00,
trešdien, piektdien no plkst. 13.00 līdz 19.00
Pirmdienās un otrdienās — slēgts**

**Мемориальный музей Фридриха Цандера находится
по адресу: г. Рига, ул. Ф. Цандера 1, тел. 614113.
Открыт в четверг, субботу, воскресенье с 11.00 до 17.00,
в среду и пятницу с 13.00 до 19.00 часов.
По понедельникам и вторникам музей закрыт.**

© LPSR Vēstures muzejs

Fridriha Candra memoriālais muzejs
Buklets

Sastādītājs un teksta autors G. JANSONS
Fotogrāfs L. BALODIS
Redaktors Z. VANADZIŅŠ
Krievu valodā tulkojis G. JANSONS
Angļu valodā tulkojusi I. KEVISA
Vācu valodā tulkojis R. KALNIŅŠ

Par izdevumu atbild Irēna Baumane
Mākslinieks Zigfrīds Vanadziņš

Nodota salikšanai 23.09.88. Parakstīta iespēšanai 27.10.88. JT 14489. Formāts 60×70/24. Literatūras garnitūra. Augstspiedes tehnikā. 0,39 uzsk. iespiedl. 0,42 izdevn. l. Metiens 5000 eks. Pasūt. Nr. 4238-R. Cena 30 kap. Latvijas PSR Vēstures muzejs 226050, Rīgā, Pils laukumā 3. Iespiesta Latvijas PSR Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas tipogrāfija «Ciņa», 226011, Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40.